

Írta: Csepeli Marianna

ÖNÁLLÓ CSALÁDGONDOZÓ SZÜKSÉGESSÉGE

Az 1997. november 1-jén életbe lépett, „A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló” XXXI. tv. (továbbiakban: törvény) úgy rendelkezik, hogy a gyermekjóléti szolgáltatást minden településen biztosítani kell. (1) Az adott település a számára legmegfelelőbb módon szervezheti meg a gyermekjóléti szolgáltatást – a törvényi előírások figyelembevételével. (2)

A gyermekjóléti szolgáltatás az előzőek szerint a következő módon szervezhető:

- önálló gyermekjóléti szolgálat működtetésével,
- más intézmény keretében létrehozott szolgálatként, -társulási szerződéssel,
- önálló családgondozó alkalmazásával,
- az alábbi szakmai létszám irányszámok figyelembevételével:

Minden működési forma esetében a településen élő gyermekek számához viszonyítva szükséges megállapítani a családgondozók számát, az ellátandók szükségleteit és a települési adottságokat is figyelembe véve. Eszerint 700 fő 0-18 éves gyermeklakos ellátására 1 fő teljes munkaidejű családgondozó biztosítása szükséges. A veszélyeztetettként gondozott, nyilvántartásban szereplő gyermekek számát tekintve, 45 fő gondozandó gyermek már indokolja egy fő főállású családgondozó alkalmazását.(3)

Az önálló családgondozó alkalmazása történhet teljes, illetve részmunkaidőben.

Amennyiben a gyermekek száma olyan alacsony, hogy elegendő csak részmunkaidős családgondozó alkalmazása, – és a feladatot főállású munkakör mellett látják el -, akkor ki kell kérni az érintett szakmai felügyelet véleményét, állásfoglalását arról, hogy az adott szakember a főállású munka feltételei mellett képes-e ellátni a gyermekjóléti szolgálat feladatait is.

A részmunkaidő ne legyen kevesebb, mint heti 10 óra. A családgondozó alkalmazása mindenképpen írásban történő megbízással, a közalkalmazotti bértáblának megfelelő bérezéssel, másik gyermekjóléti szolgálat családgondozója által való helyettesítési lehetőséggel kell, hogy történjen. Fontos, hogy a családgondozó naponta elérhető legyen személyesen vagy telefonon. A 400 főnél nagyobb gyermeklétszámú körzet esetén csak ideiglenes kényszermegoldás lehet a részmunkaidőben történő feladatvállalás.

A fentieket a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szakemberek munkaköri leírásában, illetve a munkáltatóval kötendő szerződésben kell megfogalmazni.

Társulás keretében is létrehozhatnak a települések gyermekjóléti szolgáltatást.

Ebben az esetben az a szakmailag jó megoldás, ha a társult települések mindegyikében megbíznak egy helyi családgondozót vagy segítő szakembert a családgondozói tevékenységgel, mely szervező, szolgáltató és családgondozási feladatokat jelent. A társulás szakmai központja egy legalább 3 fővel működő gyermekjóléti szolgálat legyen, amely biztosítani tudja a szakmai háttérrel, segítséget, kontrollt, az esetmegbeszéléseket és a szakszerű helyettesítést az egyes települések családgondozói számára. Hosszútávon nem jó megoldás az ún. „kijáró” családgondozó alkalmazása. Ha egy családgondozó mégis több települést kénytelen ellátni, szükséges a napi kapcsolattartás lehetőségének megteremtése a gondozottak és a családgondozó között: közlekedési lehetőség biztosítása költségtérítéssel, illetve telefonon való elérhetőség.

Akár teljes, akár részmunkaidős formában dolgozik a családgondozó, az önkormányzatnak feltétlenül biztosítani szükséges számára a következőket: havonta

összeülő szakmaközi esetmegbeszélés összehívásának lehetősége és feltételei, szükség szerinti szakmai, módszertani konzultáció, szakszerű helyettesítés, esetátadás lehetősége (betegség, szabadság, összeférhetetlenség esetére).

A gyermekjóléti szolgáltatás a meglévő gyermekeket ellátó intézményrendszer kiegészítő, koordinatív feladatokat is ellátó, komplex – szervező, szolgáltató, gondozó – feladat, melynek középpontjában a gyermek és családja áll, melyet a szociális munka szakmai szabályai és etikai kódexe szerint és annak speciális eszközeivel kell végezni. A munka alaptétele, hogy a gyermek érdeke mindenek felett álló, így a családgondozás e szellemiségnek megfelelően kell, hogy történjen, megfelelő képesítéssel rendelkező szakemberek alkalmazásával. Ezért – tekintettel a megfelelő szakirányú végzettség nélkül dolgozó nagyszámú szakemberre – különösen fontos, hogy az önkormányzatok költségvetésükben lehetőséget biztosítsanak a képzéseken, továbbképzéseken, szakmai konferenciákon való részvételre, szakmai folyóiratok, könyvek beszerzésére.

Szakmai szempontból ezek a feladatok jól körülhatárolt, speciális munkakört jelentenek, amely nem olasztható be egyetlen más tevékenységi körbe, így a védőnő, orvos, pszichológus, népművelő pap, pedagógus, gyógypedagógus munkakörébe sem. Külön ki kell hangsúlyoznunk, hogy helytelen az az általunk leggyakrabban tapasztalt gyakorlat, hogy a védőnők munkaköri leírását kibővítik a gyermekjóléti feladatokkal. Ahol a gyermekjóléti szolgáltatási feladatot, mint „kis feladatot” beolvasztják egy másik munkakörbe – így azt nem önálló feladatként végzik-, ott a település nem megfelelően teljesíti a törvényi előírásokat. Ez az érintett munkakör alulértékelését jelenti, és lehetetlenné teszi a két munkakör szakmai jogszabályok szerinti feladatainak teljesítését. Ez a megoldás még akkor sem elfogadható, ha egyébként biztosítják a feladat ellátáshoz szükséges egyéb feltételeket.